

Sygn. akt V AGo 1/19

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucjan Modrzyk
Sędziowie:	SA Jadwiga Galas (spr.) SA Tomasz Pidzik
Protokolant:	Diana Pantuchowicz

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2019 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) w O. (Stany Zjednoczone Ameryki) i (...) w A. (Holandia)

przy udziale Firmy Handlowo - Usługowej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.

o uznanie wyroku zagranicznego sądu polubownego

postanawia:

1. uznać wyrok Międzynarodowego Sądu Arbitrażowego (...) w P., Francja z dnia 23 września 2018 r., Case No. 22618/(...) z powództwa Firmy Handlowo-Usługowej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. przeciwko (...) w O. (Stany Zjednoczone Ameryki) i (...) w A. (Holandia) w zakresie punktu XIV ppkt 340, 341 (str. 61 tegoż wyroku);

2. zasądza od uczestnika na rzecz wnioskodawców kwotę 797 (siedemset dziewięćdziesiąt siedem) złotych tytułem kosztów postępowania.

SSA Jadwiga Galas SSA Lucjan Modrzyk SSA Tomasz Pidzik

Sygn. akt V AGo 1/19

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy(...) w O., Stany Zjednoczone Ameryki i (...), (...) Królestwo Niderlandów wnieśli o uznanie w oparciu o art. 1213 § 1 w zw. z art. 1214 § 1 k.p.c. – w całości wyroku Sądu Arbitrażowego(...)w P., Francja, z dnia 23 września 2018 r., sygn. akt 226/18 (...), w sprawie z powództwa uczestnika Firmy Handlowo – Usługowej (...) sp. z o.o. w C. przeciwko wnioskodawcom, przeprowadzenie wskazanych dowodów i zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wniosku podali, iż uczestnicy postępowania byli stronami umowy Dystrybucji z dnia 24 kwietnia 2013 r. oraz zapisu na sąd polubowny zawartego w art. 20 umowy. Umowa zobowiązywała (...) do sprzedaży i dostawy uczestnikowi sprzętu oraz materiałów ortodontycznych. Umowa została rozwiązana w dniu 23 kwietnia 2013 r., przy czym wcześniej wygasło prawo wyłączności udzielone w niej na rzecz uczestnika.

Zgodnie z zapisem na sąd polubowny, uczestnik pozwał (...) która nie zgłosiła zarzutu braku związania na sąd polubowny i Trybunał arbitrażowy wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2018 r. oddalił powództwo w całości i orzekł, że każda ze stron pokryje poniesione przez siebie koszty procesu i koszty zastępstwa procesowego.

Uczestnik postępowania Firma Handlowo – Usługowa (...) spółka ograniczoną odpowiedzialnością w C. wniosła o oddalenie wniosku zarzucając, że wnioskodawcy powinni przedłożyć oryginał lub należyście uwierzytelniony odpis umowy o arbitraż. Zarzucił, że w sprawie I CC Case 22618/(...) będącej podstawą wniosku (...) doszło do wielokrotnego składania fałszywych zeznań i zatajenia prawdy na niekorzyść (...) sp. z o.o. co powinno być przedmiotem wyjaśnień i możliwych działań karnych (k: 212 – 223).

Rozpoznając wniosek Sądu Apelacyjnego ustalił i zważył, co następuje:

wniosek podlega uwzględnieniu

Wskazać należy, iż postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 11 lutego 2019 r., sygn. akt V AGo 32/18 uwzględniono częściowo wniosek (...) w O., Stany Zjednoczone Ameryki o nadanie klauzuli wykonalności zagranicznemu wyrokowi sądu polubownego wydanemu przeciwko uczestnikowi (k: 297-300). Sąd stanowisko tegoż Sądu co do skuteczności zapisu na sąd polubowny w tej sprawie również podziela. Jak wynika z wniosku i pisma uczestnika, uczestnicy postępowania zawarli umowę dystrybucji w dniu 23 kwietnia 2013 r., w której w art. 20 zawarto zapis na sąd polubowny.

Umowa ta została zawarta poprzez wymianę oświadczeń woli w formie dokumentowej i przesłanie treści umowy z własnoręcznymi podpisami reprezentantów stron w formie pliku graficznego pdf. Strony ustaliły treść zapisu na sąd polubowny w następujący sposób „wszelkie spory wynikające z tej umowy lub związane z nią będą ostatecznie rozstrzygane na podstawie zasad arbitrażu (...) przez jednego lub kilku arbitrów wyznaczonych zgodnie z tymi zasadami. Miejscem arbitrażu będzie P., Francja. Każda ze stron pokrywa koszty swoich prawników. Każda ze stron płaci połowę kosztów mediatora arbitrażowego i arbitrów. Orzeczenie mediatora arbitrażowego będzie ostatecznie pomiędzy stronami dla wszelkich roszczeń, roszczeń wzajemnych, kwestii wniosków składanych do mediatora arbitrażowego i powinno zostać bezzwłocznie zapłacone”.

W toku postępowania przed sądem arbitrażowym w sprawie o sygn. 22618/(...) z powództwa uczestnika, skuteczność zapisu na sąd polubowny nie była przez strony kwestionowana (wyrok Sądu Polubownego k: 138-208, k: 136, umowa k: 102-121).

Wyrokiem z dnia 23 września 2018 r. Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy (...), sygn. akt 22618/(...) w sprawie z powództwa Firmy Handlowo – Usługowej (...) sp. z o.o. w C. przeciwko (...) (Stany Zjednoczonej Ameryki), (...) (Królestwo Niderlandów) oddalono roszczenie powoda (uczestnika tegoż postępowania), wskazano, że każda strona ponosi swoje zasadne koszty prawne i pozostałe koszty, że strony ponoszą koszty postępowania arbitrażowego ustalone przez Sąd w równych częściach (punkt XIV (pkt 340) (341). Trybunał Arbitrażowy odrzucił wszelkie pozostałe wnioski i roszczenia stron (k: 207-138 akt).

Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 września 2012 r., V CSK 323/11 (OSNC 2013/4/52), w świetle którego jeżeli w postępowaniu przed zagranicznym sądem polubownym uczestnik nie zakwestionował jego właściwości i podjął obronę merytoryczną, nie może w postępowaniu o uznanie wyroku sądu polubownego skutecznie powołać się na nieistnienie lub ważność zapisu. W uzasadnieniu tegoż postanowienia Sąd Najwyższy stwierdził, odnosząc się do Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych sporządzonej w Nowym Jorku w dniu 10 czerwca 1958 r., (Dz.U. Nr 9, poz. 41), że przepis art.

II ust. 2 jest bardziej liberalny, pozwalający również na uzgodnienie klauzuli arbitrażowej drogą elektroniczną, nawet bez podpisów stron. Jest to jednocześnie przepis podstawowy decydujący o dopuszczalnej formie umowy, natomiast wymagania związane z przedstawieniem umowy arbitrażowej zamieszczone w art. IV ust. 1 należy rozpatrywać przy uwzględnieniu tego, w jakiej formie umowa ta mogła być zawarta. W konsekwencji art. IV ma charakter pochodny i przez to nie może pozbawiać racjonalności unormowania określonego w art. II Konwencji.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy przypomnieć należy, iż to uczestnik postępowania z powołaniem się na zapis na sąd polubowny wszczął postępowanie, zaś (...) nie zgłosił zarzutu braku związania zapisem na sąd polubowny i wdał się w spór merytoryczny.

Podkreślić należy, że istotą Konwencji nowojorskiej jest nakaz postępowania stron w zgodzie z zasadami dobrej wiary i dobrymi obyczajami, a więc i zakaz działania wbrew tym zasadom.

W konsekwencji, stwierdzenie czy wierzyciel złożył umowę arbitrażową lub jej odpis w formie wymagalnej przez art. IV Konwencji nowojorskiej w rozpoznawanej sprawie jest bez znaczenia z uwagi na stanowisko stron w postępowaniu przed sądem polubownym, a w szczególności stanowisko dłużnej spółki (uczestnika), który wytoczył powództwo.

W postanowieniu z dnia 23 stycznia 2015 r., sygn. akt V CSK 672/13 Sąd Najwyższy wskazał, że brzmienie art. II ust. 2 Konwencji nowojorskiej przemawia za liberalnym rozumieniem pojęcia „umowy pisemnej” jako wymogu skuteczności zapisu na sąd arbitrażowy i nakazuje przyjęcie, że strony mają swobodę co do wyboru formy umowy, w której poddają się właściwości sądu arbitrażowego. Możliwe jest zatem zawarcie umowy takiej także przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, np. poprzez wymianę faksów lub oświadczeń drogą elektroniczną.

Wykładnia art. IV Konwencji nowojorskiej nie może ograniczać się wyłącznie do wykładni językowej przepisu, musi uwzględniać jego funkcjonalny związek z art. II Konwencji, który określa wymogi umowy obejmującej zapis na sąd polubowny. Art. II ust. 2 Konwencji nowojorskiej nakazuje, aby za umowę pisemną w rozumieniu art. I ust. 1 Konwencji uznać zarówno klauzulę arbitrażową zawartą w Kontrakcie, jak i kompromis w postaci np. wymiany listów lub telegramów.

W doktrynie reprezentowany zasadnie jest pogląd, że wnioskodawca spełnia wymóg złożenia umowy w oryginale, jeżeli składa dokument, który stanowi dowód zawarcia konkretnej umowy, niezależnie od jego formy. Dla dokonania oceny, czy wnioskodawca złożył wymagany dokument dotyczący umowy zawierającej zapis na sąd arbitrażowy konieczne było ustalenie czy forma tego dokumentu jest zgodna ze sposobem zawarcia umowy. Jej forma pisemna nie wyklucza, że uczestnik postępowania przesłał np. za pomocą faksu podpisany przez siebie tekst umowy, a na nim wnioskodawca umieścił swój podpis.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, dołączone do wniosku dokumenty, a w szczególności brak egzemplarza umowy w oryginale bądź z uwierzytelnionej kserokopii, co zdaje się podnosi uczestnik, nie mógł skutecznie stanowić podstawy do zwrotu wniosku lub jego oddalenia, jak to podniósł dłużnik, skoro wierzyciel wykazał wymianę oświadczeń woli w formie dokumentowej i przesłanie treści umowy z własnoręcznymi podpisami reprezentantów stron w formie pliku graficznego pdf.

Argumentacja uczestnika – dłużnika uzasadniająca oddalenie wniosku sprowadzająca się do kwestionowania istnienia zapisu na sąd polubowny była, z przyczyn wyżej naprowadzonych, nieuzasadniona.

Odnosząc się do kwestii istnienia przyczyn do odmowy uznania wyroku sądu polubownego wydanego za granicą należy wskazać za stanowiskiem doktryny, iż przepisy kodeksu postępowania cywilnego, w tym oczywiście art. 1215 k.p.c., w praktyce mogą mieć zastosowanie tylko w stosunku do państw, które nie są stronami Konwencji nowojorskiej z 1958 r. Polska do tej konwencji przystąpiła. Na podstawie art. III Konwencji Polska jest zobowiązana uznać orzeczenie arbitrażowe za wiążące i wykonać je w trybie przepisany przez prawo krajowe, przy czym uznanie nie może być uzależnione ani od spełnienia warunków istotnie uciążliwszych, ani od poniesienia należności sądowych lub opłat istotnie wyższych niż wymagane dla uznania krajowych orzeczeń arbitrażowych. Artykuł IV Konwencji przewiduje

wymagania formalne dla uzyskania uznania orzeczenia. Co do trybu uznania zagranicznego orzeczenia arbitrażowego, Konwencja odsyła do prawa wewnętrznego państwa, w którym dochodzi się uznania (czyli odpowiednio do art. 1215 k.p.c.). Przedmiotem rozprawy przed sądem polskim jest ustalenie, czy istnieją przesłanki do odmowy uznania, o którym mowa w art. V Konwencji. Ponieważ w Konwencji uregulowano w sposób wyczerpujący sprawę przesłanek uznania orzeczenia, właściwy sąd polski nie może sięgać do art. 1215 § 2 k.p.c. Jak jednak już wskazano, przesłanki z obu tych przepisów są obecnie bardzo do siebie zbliżone.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie zachodziły na gruncie rozpoznawanej sprawy przyczyny odmowy uznania orzeczenia, o których mowa w art. V Konwencji. Przepis art. V ust. 1 Konwencji stanowi, że na wniosek strony, przeciwko której orzeczenie jest skierowane, nastąpi odmowa uznania orzeczenia tylko wówczas, jeżeli strona ta dostarczy właściwej władzy, do której skierowane jest żądanie uznania dowodów: a) że stronom wspomnianej w art. II umowy – według prawa odnoszącego się do nich – brak było zdolności albo, że wspomniana umowa jest nieważna według prawa, któremu strony umowę tę poddały, a w razie braku wzmianki w tym względzie - według prawa kraju, w którym orzeczenie zostało wydane, lub b) że strona przeciwko której orzeczenie jest skierowane, nie była należycie powiadomiona o wyznaczeniu arbitra lub o procedurze arbitrażowej albo że z innego powodu nie mogła przedstawić swojej sprawy, lub c) że orzeczenie odnosi się do sposobu nie wymienionego w kompromisie lub nie podpadającego pod zakres kontroli arbitrażowej, jeżeli jednak rozstrzygnięcie spraw, które zostały poddane arbitrażowi, da się oddzielić od rozstrzygnięcia spraw nie poddanych arbitrażowi, to ta część orzeczenia, która zawiera rozstrzygnięcie spraw poddanych arbitrażowi, może zostać uznana i wykonana, lub d) że bądź to skład sądu arbitrażowego, bądź też procedura arbitrażowa nie były zgodne z umową stron, lub – w razie braku takiej umowy – że nie były zgodne z prawem kraju, w którym odbył się arbitraż, lub e) że orzeczenie nie stało się jeszcze dla stron wiążące albo że właściwa władza kraju, w którym lub według praw którego orzeczenie zostało wydane, uchyliła je lub wstrzymała jego wykonalność.

Uczestnik postępowania nie wskazał żadnej spośród okoliczności wymienionych w art. V ust. 1 Konwencji, mogących stanowić przyczynę oddalenia wniosku o uznanie zagranicznego wyroku sądu polubownego.

Zgodnie z art. V ust. 2 Konwencji, odmowa uznania orzeczenia arbitrażowego może nastąpić również wtedy, gdy właściwa władza kraju, w którym postawiono żądanie uznania i wykonania stwierdzi: a) że według prawa tego kraju przedmiot sporu nie może być rozstrzygany w drodze arbitrażu, lub b) że uznanie orzeczenia byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym tego kraju.

W odniesieniu do klauzuli porządku publicznego (art. V ust. 1 lit. b Konwencji) w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że zastosowanie znajdują poglądy judykatury dotyczące podstawowych zasad porządku prawnego, o których stanowi przepis art. 1214 § 3 pkt 2 k.p.c. Chodzi tu o zasady wynikające z Konstytucji oraz zasady rządzące poszczególnymi dziedzinami prawa, których naruszenie jest nie do pogodzenia z samą koncepcją określonej instytucji prawnej w Polsce, nie zaś jedynie z poszczególnymi przepisami regulującymi tę samą instytucję w państwie pochodzenia orzeczenia arbitrażowego i Polsce, jako państwie wykonania tego orzeczenia, co skutkuje przyjęciem że w postępowaniu o stwierdzenie uznania orzeczenia arbitrażowego nie jest dopuszczalna jego merytoryczna kontrola (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2006 r., I CSK 18/06).

Argumentacja uczestnika, że w sprawie objętej wnioskiem „doszło do wielokrotnego składania fałszywych zeznań i zatajenia prawdy na niekorzyść (...) sp. z o.o. w C. co powinno być obecnie przedmiotem wyjaśnień i możliwych działań karnych”, nie ma przełożenia na ocenę wniosku, tym samym nie mogła odnieść zamierzonego skutku.

Z przyczyn wyżej naprowadzonych Sąd Apelacyjny wobec braku przyczyn odmowy uznania orzeczenia zagranicznego sądu arbitrażowego, o których mowa w art. V Konwencji, uwzględnił wniosek o uznanie zagranicznego orzeczenia arbitrażowego w zakresie punktu XIV ppkt. 340, 341 (strona 61 tegoż wyroku), orzekając na podstawie art. III Konwencji. Wskazany przepis stanowi, że każde z Umawiających się Państw – zgodnie z warunkami ustalonymi w artykułach następnym – uzna orzeczenia arbitrażowe za wiążące i wykona je zgodnie z regułami procedury obowiązującej na obszarze, na którym dochodzi się praw z orzeczenia. Uznanie orzeczeń arbitrażowych, do których odnosi się niniejsza Konwencja nie będzie uzależnione od spełniania warunków istotnie uciążliwszych

ani od poniesienia należności sądowych lub opłat istotnie wyższych, niż wymagane dla uznania krajowych orzeczeń arbitrażowych. Sąd rozpoznający wniosek o uznanie zagranicznego orzeczenia nie bada tegoż orzeczenia merytorycznie, stąd argumentacja uczestnika wskazana w piśmie procesowym z dnia 2 kwietnia 2019 r. (k: 302-305) nie mogła odnieść zamierzonego skutku.

Z przyczyn wyżej naprowadzonych orzeczono jak w punkcie 1. postanowienia (k: 312).

O kosztach postępowania orzeczono na mocy art. 98 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z § 8.1.6) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2016.1667).

Na koszty te składa się opłata od wniosku 300 zł i koszty zastępstwa procesowego w sprawie o uznanie orzeczenia sądu zagranicznego 480 zł, łącznie 780 zł.

SSA Jadwiga Galas SSA Lucjan Modrzyk SSA Tomasz Pidzik

(...)

(...)

1. (...)

2. (...);

3. (...)

(...)